

«ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»

V Регіональна науково-практична конференція

24-26 травня 2024 року
Івано-Франківськ – Микуличин

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Кафедра теорії та методики фізичної культури

**ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: СТАН І
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

*Збірник тез доповідей
V Регіональної науково-практичної конференції*

(24–26 травня 2024 року)

**Івано-Франківськ–Микуличин
2024**

ЗМІСТ

<u>SHANDRYHOS VIKTOR, SHANDRYHOS HALYNA, PETRYTSA PETRO.</u> PHYSICAL TRAINING OF SENIOR SCHOOL AGE PUPILS BY MEANS OF SPORTS WRESTLING	8
<u>ПАНТІК ВАСИЛЬ, ВАЩУК Людмила.</u> АНАЛІЗ ІНТЕГРАЛЬНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЯКОСТІ ЖИТТЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ РІЗНОЮ ФІЗИЧНОЮ АКТИВНІСТЮ	13
<u>БОЙЧУК РОМАН, ВІНТОНЯК ОЛЕГ, МИХАЙЛЕНКО РОМАН, ЗАХАРКЕВИЧ ТЕТЯНА.</u> ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ УЧНІВ СПОРТИВНИХ ІГОР НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	14
<u>НАУМЧУК Володимир, АНГЕЛЮК Ірина, ЛАПШИНСЬКИЙ ОЛЕГ.</u> ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	17
<u>СОРОКОЛІТ НАТАЛІЯ, РИМАР ОЛЬГА, ХАНІКЯНЦ ОЛЕНА.</u> ІННОВАЦІЙНІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	20
<u>ЩУК ОЛЕНА.</u> ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСОБІВ CROSSFIT НА ФІЗИЧНУ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	23
<u>КОСИЛО Михайло, ШПARIK СТЕПАН.</u> СПОРТИВНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ, ПАТРІОТА ТА ЗАХИСНИКА УКРАЇНИ	24
<u>ДАНИЩУК СЕРГІЙ, ДАНИЩУК Андрій.</u> ОБҐРУНТУВАННЯ ПОТРЕБИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ У ТАЕКВОН-ДО ІТФ	27
<u>РИМИК Владислав, РИМИК Роман, МАЛАНЮК Любомир, ЛЕЩАК ОЛЕКСАНДР, СТУПНИЦЬКИЙ ВАЛЕРІЙ.</u> СПЕЦІАЛЬНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПОЛЦЕЙСЬКИХ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	30
<u>ПРОЦЕНКО Андрій, ГАРБАР Дмитро.</u> ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У СТРУКТУРІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	34
<u>КУЗЬ ЮРІЙ, САПРУН СТАНІСЛАВ.</u> ІНФОРМАТИВНІ ПОКАЗНИКИ ВІДБОРУ ЗДІБНИХ ДО ПЛАВАННЯ ДІТЕЙ	36
<u>БРИЧУК МАРІЯ, ЯЦЬКО Владислав.</u> ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОЄКТУ «АКТИВНІ ПАРКИ» ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДІ	39
<u>МИЦКАН ТЕТЯНА, ОСТАФІЙЧУК Ярослав.</u> КОРЕКЦІЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО СТАНУ ПІДЛІТКІВ З ДЕВІАТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО- РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ЦЕНТРУ	42
<u>ГРАБИК НАДІЯ, ГРУБАР Ірина, ГУЛЬКА ОЛЬГА.</u> ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	45
<u>ДУДЦЬКА Світлана.</u> МОТИВАЦІЯ ДО РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ КОМПЛЕКСІВ ЖІНОК ПОХИЛОГО ВІКУ	48

3. Єрмаков С.С. Педагогічні підходи до навчання складних технічних прийомів юних волейболістів (аналіз педагогічної літератури). Фізичне виховання студентів творчих спеціальностей. 2001. № 2. С. 32–42.
4. Корягін В. Періодизація багаторічної підготовки юних спортсменів-ігровиків. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Фізичне виховання і спорт. 2014. Вип. 15. С. 124–129.
5. Ровний А.С. Характеристика сенсорних функцій у спортсменів різних спеціалізацій. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2004. № 7. С. 224–229.
6. Bernstein N. The coordination and regulation of movements. Oxford Pergamon; 1967.
7. Boichuk R., Iermakov S., Nosko M. Pedagogical conditions of motor training of junior players during the initial stage. Journal of Physical Education and Sport. 2017. Vol. 17, №1. P. 327–334.
8. Gaverdovsky Y. Improvement of techniques movements and special training as the basis of the highest achievements in the modern gymnastics. Science in the olympic sports. 2012. №1. P. 7–26.
9. Ljach W. Kształtowanie zdolności motorycznych dzieci i młodzieży, Biblioteka trenera, Warszawa, 2003.

ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ВОЛОДИМИР НАУМЧУК, ІРИНА АНГЕЛЮК, ОЛЕГ ЛАПШИНСЬКИЙ

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Актуальність теми. Важливою і невід’ємною складовою формування фізичної культури школярів є гра. У закладах загальної середньої освіти гра, представлена широким різновидовим переліком, що реалізується упродовж усього періоду навчання, насамперед, через спортивні та рухливі ігри.

Роль та значення ігор у формуванні фізичної культури школярів визначається їх особистісно-командною сутністю, можливістю пізнавати світ і самого себе, різнобічним впливом на організм, доступністю, високою емоційністю та видовищністю [6]. Серед учнів будь-якого віку і підготовленості спортивні та рухливі ігри є одним із найулюбленіших навчальним матеріалом, під час вивчення якого створюється реальна можливість з першого до останнього року успішно вирішувати педагогічні завдання, забезпечувати наступність, безперервність та послідовність освітнього процесу.

Мета дослідження – на основі аналізу змісту модельної навчальної програми «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти з’ясувати перспективи реалізації потенційних можливостей гри щодо формування фізичної культури школярів.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано комплекс взаємопов’язаних методів, а саме: аналіз, синтез, узагальнення і

зіставлення наукової інформації з проблеми дослідження, спеціальної й навчально-методичної літератури та Інтернет джерел.

Результати дослідження. У третьому розділі Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначено, що «Фізична культура у сфері освіти має на меті забезпечити розвиток фізичного здоров'я учнів та студентів, комплексний підхід до формування розумових і фізичних здібностей особистості, вдосконалення фізичної та психологічної підготовки до активного життя, професійної діяльності на принципах індивідуального підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних засобів та форм фізичного виховання і масового спорту, безперервності цього процесу протягом усього життя» [2].

У цьому контексті всі необхідні умови для формування самостійної творчої особистості з високими духовними цінностями, власним світорозумінням та світосприйняттям, спроможної ефективно діяти відповідно до суспільних і особистих запитів та потреб можна забезпечити за допомогою ігрового феномена. Адже гра, як прояв ігрової діяльності, є структурною моделлю поведінки особистості, за допомогою якої вона оволодіває навколишньою дійсністю і готується до її перетворення [1].

Рухливі і спортивні ігри мають значний педагогічний потенціал. Їх використання в освітньому процесі уможливорює ефективне розв'язання широкого кола педагогічних завдань: від розвитку здібностей школярів, формування у них цінностей та компетентностей до задоволення індивідуальних інтересів і потреб кожного учня. Водночас, різноманітність ігрових видів рухової діяльності забезпечує гнучкість освітнього процесу, сприяє індивідуалізації та диференціації навчання, дозволяє підвищити мотивацію школярів до занять, а також нівелювати, певною мірою, недоліки матеріально-технічного забезпечення. Саме тому рухливі і спортивні ігри займають провідне місце у навчальних програмах з фізичної культури закладів загальної середньої освіти.

Аналіз змісту програм і, зокрема, модельної навчальної програми «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, показав чітку тенденцію на зниження представництва ігрових видів рухової діяльності. Якщо у першому виданні цієї програми відсоток варіативних ігрових модулів до їх загального числа становив 68%, то у наступних редакціях 2021 та 2022 років, він складав вже 63% і 53% відповідно [4].

Необхідно вказати, що більшість пропонованих нових ігрових модулів не відображають пріоритети української шкільної освіти і не враховують надбання попередніх поколінь, оскільки запозичені із зовні без урахування національних особливостей та традицій і не адаптовані до них. Термінологічний апарат цих модулів є не визначеним, що суттєво ускладнює або унеможливорює постановку освітніх завдань. Це означає, що, насамперед, в урочних формах занять дидактична складова суттєво нівелюватиметься. Додаткові труднощі вносить вимога, за якою обрані у певному триместрі/чверті учнями/ученицями 3-4 варіативні модулі, мають бути представлені на кожному уроці. За таких умов доволі складними постають питання щодо якісного оволодіння чималою

кількістю рухових дій та цілеспрямованого розвитку фізичних якостей школярів.

Надмірна й невпорядкована зміна переліку ігрових варіативних модулів «розмиває» можливості базових ігрових видів спорту – футболу, баскетболу, волейболу, гандболу, обмежує їх педагогічний потенціал та розбалансовує програму. При цьому значну кількість варіативних модулів складають ігри, які передбачають участь невеликого числа (від 2-х до 4-х) гравців. Ефективна реалізація таких ігор може мати місце лише в умовах функціонування малокомплектної школи або у позаурочних формах занять.

Ще однією актуальною проблемою постає професійно-ігрова готовність учителів фізичної культури, рівень якої має відповідати вимогам чинної модельної навчальної програми [3, 5].

Окрім того, належне розв'язання організаційних і навчально-методичних питань, що виникають під час реалізації ігрових варіативних модулів потребує відповідного фінансового та матеріально-технічного забезпечення.

Одним із можливих шляхів удосконалення змісту навчальних програм щодо використання варіативних ігрових модулів вбачаємо у визначенні їх оптимального складу з групуванням навколо базових спортивних ігор. Таке упорядкування може здійснюватися на основі споріднених і тих рухових дій, що визначають специфіку конкретної спортивної гри. При цьому вважаємо за доцільне враховувати не тільки стан матеріально-технічної бази закладів загальної середньої освіти в Україні, регіональні традиції, а й чутливі періоди формування рухових дій та виховання фізичних якостей.

Висновки. Формування фізичної культури особистості являє собою творчу діяльність із засвоєння накопичених і створення нових цінностей у сфері фізичного розвитку, оздоровлення та виховання. Важлива роль у реалізації цього процесу в закладах загальної середньої освіти належить рухливим і спортивним іграм.

Серед причин, що стримують формування фізичної культури школярів у процесі ігрової діяльності найсуттєвішими є такі, як:

- недосконалість модельної навчальної програми;
- нерозробленість окремих ігрових модулів навчальної програми та недостатнє їх матеріально-технічне забезпечення;
- обмеженість практичного використання потенціалу гри при розумінні її ролі і значення для формування фізичної культури школярів;
- неготовність частини учителів фізичної культури до комплексної реалізації педагогічних можливостей гри.

Список використаних джерел

1. Виготський Л.С. Психологія розвитку людини. URL: <http://surl.li/drjoa>
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт»: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
3. Моделі підготовки майбутнього вчителя для Нової української школи: теорія і практика: монографія / І. В. Бабенко та ін. Полтава: Астра, 2021. 407 с.

4. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти: URL: <http://surl.li/cvfwy>
5. Anheliuk I., Naumchuk V. The Use of Basketball Variations in Ukrainian General Secondary Education Institutions for Enhancing High School Students' Physical Capacity. JUMORA: Jurnal Moderasi Olahraga. 2023. Vol. 3(2). P. 108–119. <https://doi.org/10.53863/mor.v3i2.903>
6. Naumchuk V.I. Model of Professional Training of Future Teachers of Physical Culture in The Process of Self-Working in Sports Games. International Journal of Applied Exercise Physiology. 2019. Vol. 8(3.1). P. 35–41. DOI: 10.26655/IJAEP.2019.10.1

ІННОВАЦІЙНІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

НАТАЛІЯ СОРОКОЛІТ, ОЛЬГА РИМАР, ОЛЕНА ХАНІКЯНЦІ

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

Актуальність теми. Запровадження освітньої реформи «Нова українська школа» у практику закладів загальної середньої освіти спонукала учителів фізичної культури до зміни підходів до проведення уроку, які стали предметом наукових розвідок українських вчених: компетентнісний підхід – формування ключових компетентностей засобами фізичного виховання [5, 7], інклюзивних підхід у фізичному вихованні [4, 8], формування творчості в учнів під час уроку фізичної культури [3], запровадження формувального оцінювання [3].

Ці зміни регламентуються модельною навчальною програмою з предмета. Відповідно до вимог цієї програми, задекларовано пошук нових методів навчання, запровадження компетентнісного та діяльнісного навчання, використання новітнього інвентарю та обладнання. Основна зміна підходів це проведення уроку з використанням одночасно засобів трьох, чотирьох видів спорту (варіативних модулів), а також запровадження новітніх видів навчальної діяльності учнів.

Це, на нашу думку, може викликати труднощі в реалізації вимог модельної навчальної програми упродовж уроку, що і визначило мету нашого дослідження.

Мета дослідження – проаналізувати зміст модельної навчальної програми з фізичної культури та виявити специфіку інноваційних видів навчальної діяльності учнів упродовж уроку.

Методи дослідження. Аналіз та узагальнення літературних джерел та нормативно-програмних засад фізичного виховання.

Результати дослідження. Проаналізувавши зміст чинної модельної навчальної програми з фізичної культури [1, 6], можемо стверджувати, що порівняно з попередньою, вона має низку нововведень, а саме:

– модельна навчальна програма містить очікувані результати навчання, які відображають загальні та конкретні вимоги Стандарту базової середньої освіти освітньої галузі «Фізична культура»;